
Mesterverk om Sophus Lie

BOKOVERSIKT

Sophus Lie (1842 – 99) er ved siden av Niels Henrik Abel (1802 – 29) den fremste matematiker vårt land har hatt. At Norge skulle fostre to slike matematiske begavelser innenfor samme århundre, er nesten som et eventyr i seg selv.

I 1996 kom biografien om Abel skrevet av Arild Stubhaug. Boken fikk overstrømmende anmeldelser og solgte i 5 000 eksemplarer. Boken på over 600 sider er nylig kommet i annen utgave og er oversatt til engelsk, tysk og japansk. Fra samme forfatter foreligger nå biografien om Sophus Lie, og nok en gang er det bare å gi seg over. Jeg hadde vanskelig for å legge boken fra meg. Men det er jo egentlig paradoksalt. Jeg skjønner i grunnen ingenting av Sophus Lies matematikk, og selv om Stubhaug forsøker å forklare underveis, forstår jeg ikke stort mer. Likevel gjør det ikke noe.

Sophus Lie oppdaget først som 26-åring at ”det stakk en matematiker i ham”. Fire år senere ble han professor i matematikk i Christiania, men her var smått og knapt noen som forstod hans ideer. I 1886 kom tilbudet om et professorat i Leipzig, en ærerik stilling i et rikt vitenskapelig miljø, og her ble han en sentral skikkelse i europeisk matematikk. I 1898 vendte Lie hjem igjen, men han var da en syk mann. Bare et halvår senere døde han av pernisiøs anemi, 56 år gammel. I de 30 årene Sophus Lie fikk virke som matematiker hadde han en enorm og banebrytende vitenskapelig produksjon. For dagens matematikere og fysikere over hele verden står Lies teorier helt sentralt, og såkalte Lie-grupper og Lie-algebraer finner stadig nye bruksområder i moderne naturvitenskap.

Stubhaug lar først og fremst kildene tale. Og leseren føler seg ikke mye i tvil om at forfatteren har gjort det som er mulig for å finne alle tilgjengelige kilder. Han legger det frem, så langt det rekkes, og overlater til leseren å trekke sine konklusjoner. Men selv etter om lag 600 siders lesning må jeg erkjenne at jeg likevel sitter med en følelse av at jeg ikke kan gripe personen Sophus Lie. Og slik må det sikkert være. I hvilken grad kan vi egentlig forstå noen som levde i en annen tid, med en livsverden totalt ulik vår?

Dette er ikke bare en bok om Sophus Lie, men like mye en beretning om hans tid, annen halvdel av 1800-tallet. Arild Stubhaug viser oss et alternativt Norges-bilde ved å plassere en matematiker ved siden av våre mer kjente åndshøvdinge på 1800-tallet. Boken får min varmeste anbefaling.

ErlendHem

Tidsskriftet

Publisert: 30. mars 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 8. september 2026.